

О.Д. Крет,
викладач кафедри практики англійської мови
(Рівненський державний гуманітарний університет)

КОНВЕРСІЯ ЯК ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ ЗБАГАЧЕННЯ СЛОВНИКА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Предметом статті є лінгвістичне дослідження розвитку і функціонування конверсійних одиниць сучасної англійської мови. У статті подано класифікації конверсійних одиниць, проаналізовано та прогнозовано їх продуктивність. Ключові поняття: конверсійні одиниці, продуктивність, конверсійні моделі, напрямки деривації, лексичні корені.

Конверсія як засіб словотвору була продуктивною на всіх етапах розвитку англійської мови, але вона стає ще більше активною в середині 90-х років ХХ століття. Однак не всі конверсійні одиниці, які активно функціонують у сучасному мовленні, зафіксовані в словниках. Більшість дослідників використовують діахронічний підхід у вивченні цього явища, що не дає змоги проаналізувати конверсію у сучасному аспекті. Кількість лексичних одиниць, утворених за допомогою конверсії в англійській мові, з кожним роком зростає і це вимагає додаткових наукових досліджень.

Метою нашого дослідження є вивчення функціонування і розвитку лексичних одиниць, сформованих шляхом конверсії в сучасній англійській мові. **Завдання** полягають у тому, щоб виділити типи конверсії; відібрати методи визначення напрямку деривації у конверсійних парах; класифікувати конверсійні одиниці; зробити статистичний прогноз функціонування конверсійних одиниць у мові.

Об'єктом є функціонування і розвиток конверсійних одиниць у сучасній англійській мові.

Предметом дослідження виступають лексичні одиниці, утворені за допомогою конверсії. Термін "конверсія" у нашому дослідженні ми розуміємо як безафіксовий, морфолого-синтаксичний шлях словотвору, що веде до морфологічних, лексичних, синтаксичних змін отриманого слова [1:94; 2:16]. Проведений аналіз англійських одиниць (1016 конверсійних пар) показав, що в англійській мові існує два типи конверсії: повна (слово включене в нову парадигму і характеризується новими граматичними категоріями, приймає іншу синтаксичну функцію і нове лексико-граматичне значення, напр. *a face* → *to face*; *a pilot* → *to pilot*; *a phone* → *to phone*) і часткова (спочатку іменник формується шляхом конверсії від дієслівного кореня, потім цей іменник сполучається з такими дієсловами, як: *give, make, have, take*, напр. *to smoke* → *a smoke* → *to have a smoke*; *to look* → *a look* → *to give a look*; *to walk* → *a walk* → *to take a walk*). Проблема визначення утвореного і утворюючого слова в конверсійних парах є надзвичайно важливою, коли ми повинні встановити напрям деривації. Ці напрями визначаємо за допомогою критерію "протиріччя", а також логічного, лінгвістичного, словотворчого і семантичного критеріїв. Із цих критеріїв найбільш важливими є словотворчий і семантичний - для них не існує майже ніяких обмежень у застосуванні [3: 5]. Проаналізувавши мовний матеріал дослідження, ми прийшли до висновку, що конверсійні пари в англійській мові можна класифікувати відповідно до їхніх конверсійних моделей, семантичних відносин у конверсійних парах, а також структури дериваційного кореня.

Аналіз конверсійних моделей показав, що тільки три моделі: N→V (564), V→N (183), N → Adj (191) є найбільш продуктивними і мають практичну цінність. Решта моделей: Adj → V (48), Adj → N (30) нечисленні у сучасній англійській мові. Лексичні одиниці можуть мати різні семантичні відносини в конверсійних парах. Наприклад, у моделі V→N утворений іменник:

- а) позначає дію, факт (*swim,n; fall,n*);
- б) виконавця дії (*help,n; scold,n*);
- в) об'єкт (ціль) чи результат дії (*find,n; pinup,n*);
- г) інструмент дії (*catch,n; lift,n*);
- г) місце дії (*walk,n; stay,n*).

Структурна класифікація утворених коренів досліджуваних одиниць включає:

- 1) прості корені, що складаються з тільки однієї морфеми (*farm,n; face,n*);
- 2) афіксальні корені, що складаються з кореня і одного чи більше афіксів (*halter,n; portal,n*);
- 3) складені корені, що складаються з двох чи більше простих коренів (*pinpoint,n; mastermind,n*);
- 4) усічені корені (*IRS,adj; UN,adj*).

Аналіз конверсійних пар у різні історичні періоди показує, що конверсія як один з типів словотвору була продуктивною на кожній стадії розвитку англійської мови і продуктивною сьогодні [4: 28]. Проаналізувавши функціонування конверсійних пар протягом останніх трьох сторіч за допомогою методу статистичного прогнозу, ми прийшли до висновку, що в майбутньому продуктивність конверсії як одного із шляхів збагачення словника англійської мови буде зростати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бортничук Е. Н. Пастушенко Л. П. Словообразование английского языка. К., 1973. – С. 364
2. Жлуктенко Ю. А. Конверсия в современном английском языке как морфолого-синтаксический способ словообразования. // Вопросы языкознания, 1958. – № 5. – С. 208
3. Виноградов В. В. Вопросы современного русского словообразования // Русский язык в школе. – 1952. – № 2. – С. 76.
4. Раєвська Н. М. Лексикологія англійської мови. К., 1979.- С.159

Матеріал надійшов до редакції 8.04.2004 р.

Крет О.Д. Конверсия как один из путей обогащения словаря современного английского языка.

Предмет статьи – лингвистическое исследование развития и функционирования конверсионных единиц в современном английском языке. В статье представлены классификации конверсионных единиц, анализируется и прогнозируется их продуктивность. Ключевые понятия: конверсионные единицы, продуктивность, конверсионные модели, направления деривации, лексические корни.

Kret O.D. Conversion as One of the Ways of Modern English Vocabulary Enrichment.

The subject of the article is the linguistic research of development and functioning of conversional units in Modern English. There are classifications of conversional units, analysis and prognostication of their productivity. Key notions: conversional units, productivity, conversional patterns, direction of derivation, lexical stems.